

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/57/2024
Identifikačné číslo spisu:	5623214326
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5623214326.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore navrhovateľov 1/ G.Y. T.Y., narodeného X. U. XXXX, T. XX, 2/ F.D.Y. T., narodeného XX. Y. XXXX, L. XX, obaja zastúpení advokátom JUDr. PaedDr. Róbert Monsberger Kozák, Liptovský Mikuláš, Štúrova 17, proti povinným z neodkladného opatrenia 1/ P. Q. O., narodenéj XX. U. XXXX, L. XXX, 2/ P.E. I.E., narodenému XX. U. XXXX, C. X, E., obaja zastúpení advokátom Mgr. Samuelom Dorociakom, Liptovský Mikuláš, 1. mája 26, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresného súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 4C/37/2023, o dovolaní povinných proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 19. decembra 2023 sp. zn. 9Co/172/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Navrhovatelia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len súd prvej inštancie) uznesením (v poradí druhým) zo 16. októbra 2023 č. k. 4C/37/2023 - 173 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že odporcovia 1/ a 2/ súdu predložili snímku z katastrálnej mapy s vyznačením obecnej cesty ako prístupovej komunikácie k nehnuteľnostiam vlastnícky patriacim navrhovateľom. Jedná sa o parc. KN E č. XXX/X. Ďalej predložili fotodokumentáciu, z ktorej mal súd prvej inštancie osvedčené, že na predmetnej parcele prebiehajú stavebné (výkopové) práce. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že navrhovatelia neosvedčili, že aktuálny stav vyžaduje ingerenciu súdu v podobe vydania neodkladného opatrenia. V podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia navrhovatelia uvádzali, že nemajú žiadny iný prístup k ich nehnuteľnostiam a po zameraní jedinej inej novej prístupovej cesty bolo zistené, že táto nie je vyhovujúca pre prejazd nákladnou dopravou. Navrhovatelia svoje skutkové tvrdenia však žiadnym spôsobom neosvedčili. Naopak, odporcovia súdu prvej inštancie predložili snímku z katastrálnej mapy, z ktorej je zrejmé, že navrhovatelia majú zabezpečený prístup k ich poľnohospodárskym a priemyselným budovám cez obecnú komunikáciu, na ktorej je zo strany obce L. vykonávaná zimná údržba a rovnako osvedčili, že na parcele č. XXX/X prebiehajú v súčasnej dobe výkopové práce, takže prejazd nákladnými vozidlami je v súčasnej dobe

vylúčený. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že navrhovaným neodkladným opatrením by došlo k neprimeranému obmedzeniu odporcov 1/ a 2/ vo výkone ich vlastníckeho práva.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj len „odvolací súd“) uznesením z 19. decembra 2023 sp. zn. 9Co/172/2023 uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že odporcom 1/ a 2/ uložil povinnosť, aby sa zdržali akýchkoľvek úkonov na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L.Ô., katastrálne územie L., zapísanej na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, pre obec L., katastrálne územie L., ktorými by bránili navrhovateľom 1/ a 2/ v prechode a v prejazde motorovými vozidlami všetkého druhu cez verejnú účelovú komunikáciu postavanú na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L., katastrálne územie L. a navrhovateľom 1/ a 2/ priznal proti odporcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v konaní pred súdom prvej inštancie, ako aj trov odvolacieho konania v celom rozsahu. V odôvodnení uviedol, že v konaní neboli sporné skutočnosti, že odporcovia sú podielovými spoluvlastníkmi parcely registra C-KN č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L.Ô., k. ú. L., zapísanej na LV č. XXXX (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“), navrhovateľ 1/ je výlučným vlastníkom priemyselnej budovy súp. č. XXX, postavenej na parcele registra C-KN č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere 981 m², nachádzajúcich sa v obci L., k. ú. L., zapísaných na LV č. XXX, navrhovateľ 2/ je výlučným vlastníkom poľnohospodárskej budovy súp. č. XXX, postavenej na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 390 m² a na parcele registra C-KN č. XXX/XX - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 2 m² nachádzajúcich sa v obci L., k. ú. L., zapísaných na LV č. XXX, navrhovatelia využívali spornú nehnuteľnosť na prechod a prejazd aj nákladnými motorovými vozidlami k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve, rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 21C/48/2021-138 z 19. mája 2022 bola zamietnutá žaloba navrhovateľov, ktorou sa proti odporcom domáhali určenia, že majú právo zodpovedajúce vecnému bremenu, eventuálne zriadenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, spočívajúcom v prejazde motorovými vozidlami vrátane nadrozmernej nákladnej dopravy cez sporný pozemok. V dôvodoch rozhodnutia súd konštatoval, že navrhovatelia môžu užívať sporný pozemok, na základe práva všeobecného užívania plynúceho im z § 6 ods. 1 Cestného zákona, preto nebola splnená nevyhnutná podmienka pre zriadenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (práva cesty) cez sporný pozemok, teda podmienka, že prístup vlastníkov stavieb ku stavbám nemožno zabezpečiť inak (ktorú podmienku výslovne stanovuje § 151o ods. 3 OZ), odporcovia požiadali obec L. listom z 11. júla 2022 o vyhlásenie verejnej účelovej komunikácie nachádzajúcej sa na spornom pozemku za neverejnú účelovú komunikáciu. Odporcovia ohlásili Obci L. listom zo 14. septembra 2022 drobnú stavbu - oplotenie, ktoré má byť zhotovené z betónového základu, oceľových stĺpikov a oceľového drôtu (okrem iných) aj na spornom pozemku, obec L. v zastúpení starostom obce U. I. (otcom odporcu 2/) adresovala odporcovi 2/ (P. I.) potvrdenie z 18. júla 2022, v ktorom „vyhlásila“ verejnú účelovú komunikáciu v časti nachádzajúcej sa na spornej nehnuteľnosti za neverejnú. Obec L. oznámila 6. októbra 2022 odporcom, že nemá námietok k realizácii drobnej stavby - oplotenie (okrem iných) umiestnenom aj na spornej nehnuteľnosti, odporcovia začali realizovať na spornej nehnuteľnosti drobnú stavbu - oplotenie, čím fakticky bránia navrhovateľom v prejazde spornou nehnuteľnosťou motorovými vozidlami. V konaní bolo medzi stranami sporným či sa na spornej nehnuteľnosti (C-KN č. XXX/X) vo vlastníctve odporcov nachádza verejná účelová komunikácia a či majú navrhovatelia iný plnohodnotný prístup k svojim nehnuteľnostiam. Odvolací súd mal vykonaným dokazovaním osvedčené, že sporná nehnuteľnosť (C-KN č. XXX/X) v spoluvlastníctve odporcov má naďalej de iure charakter verejnej účelovej komunikácie, keď na tomto závere nemôže nič zmeniť ani skutočnosť realizovania výkopových prác, resp. osadenia betónových základov drobnej stavby - oplotenie odporcami na spornej nehnuteľnosti. Odvolací súd uviedol, že fakt, že ide o verejnú účelovú komunikáciu, bol nesporne ustálený v konaní medzi totožnými účastníkmi vedenom Okresným súdom Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 21C/48/2021, keď v tejto veci vychádzal súd z nespornej skutočnosti, že na pozemku C-KN XXX/X v celej jeho plošnej výmere sa nachádza spevnená plocha, ktorá bola dlhodobo, minimálne 10 rokov pred nadobudnutím pozemku žalovanými 1/ a 2/ (Q. O. a P. I.) využívaná žalobcami 1/ a 2/ (G. T. a F. T.) ako prístupová komunikácia k priemyselnej budove súp. č. XXX a poľnohospodárskej budove súp. č. XXX ako aj k poľnohospodárskej budove súp. č. XXX a to až do 31. augusta 2020, kedy boli žalobcovia (žalovanými) vyzvaní, aby prestali takto užívať túto cestu, pričom k tomuto dlhodobému

využívaniu pozemku dochádzalo na základe súhlasu právnych predchodcov žalovaných a neskôr aj žalovaných (až do odvolania tohto súhlasu zo strany žalovaných). V tomto období bola táto spevnená plocha užívaná aj tretími osobami (miestnymi podnikateľmi a obyvateľmi obce). Táto cesta sa pritom napája na štátnu cestu, nachádzajúcu sa na pozemku parc. registra C č. XXX/X. Konštatoval, že sporná nehnuteľnosť je nepochybne verejnou účelovou cestou podľa § 22 ods. 3 Cestného zákona, pretože v zmysle tohto ustanovenia za neverejné účelové cesty možno mať len tie účelové cesty, ktoré sú v uzavretých priestoroch a objektoch a tie (pôvodné) verejne účelové cesty, ktoré príslušná obec vyhlásila so súhlasom jej vlastníka podľa § 22 ods. 3 Cestného zákona za neverejnú (o ktoré dva prípady však v prejednávanej veci nešlo). Okresný súd v predmetnej veci rovnako konštatoval, že verejný charakter danej spornej nehnuteľnosti pritom potvrdzuje aj nesporná skutočnosť, že bola dlhodobo užívaná obyvateľmi obce a miestnymi podnikateľmi bez toho, aby boli v tomto užívaní niekým rušení či obmedzovaní, z čoho možno vyvodiť konkludentný súhlas vlastníkov s takýmto verejným užívaním. K obrane odporcov, že sporná nehnuteľnosť je len „skratkou cez pole“, odvolací súd akcentoval, že za účelovú cestu možno považovať aj poľnú cestu a teda účelová cesta nemusí byť nevyhnutne stavbou či samostatnou vecí v právnom slova zmysle. Avšak ak o stavbu nejde, nemožno ani uvažovať o splnení podmienky stavebného povolenia (bez toho, aby to malo vplyv na jej charakteristiku ako účelovej cesty) a preto argumentácia odporcov, že ide len o skratku cez pole (teda nejde o stavbu, resp. stavbu povolenú či samostatnú vec v právnom slova zmysle) je irelevantná. Za irelevantné mal odvolací súd aj to, že uvedená poľná cesta nebola obcou L. určená ako (verejná) účelová komunikácia, nakoľko zo žiadneho ustanovenia Cestného zákona nevyplýva, že na to, aby bola určitá cesta považovaná de iure za účelovú cestu, vyžaduje sa rozhodnutie správneho orgánu (obce) o kategorizácii cesty ako účelovej. Na závere, že na spornej nehnuteľnosti je situovaná verejná účelová komunikácia, nemôže zmeniť nič ani listina s označením „Potvrdenie“ z 18. júla 2022, v ktorej sa vyhlásila predmetná verejná komunikáciu za neverejnú. Odvolací súd dospel k závere, že uvedenú listinu možno považovať za nulitný akt (paakt), ktorý nevyvoláva žiadne právne účinky, nakoľko nie je rozhodnutím, ktoré má na mysli § 46 Správneho poriadku s náležitosťami zákonodarcom predpísanými v § 47 Správneho poriadku, ktoré by bolo vydané na základe riadne vykonaného správneho konania.

2.1. Vo vzťahu k ďalšej spornej otázke - danosti alternatívneho plnohodnotného prístupu navrhovateľov k svojim nehnuteľnostiam odvolací súd uviedol, že mal za osvedčené, že uvedený obecný pozemok nespĺňa parametre „plnohodnotného“ prístupu k nehnuteľnostiam navrhovateľov a to z dvoch dôvodov, ktoré súd prvej inštancie nezohľadnil. Odvolací súd konštatoval, že v prípade predmetného obecného pozemku ide o nespevnenú plochu (utlačenú zeminu posypanú štrkom, resp. makadamom) a táto plocha môže relatívne dobre fungovať v suchom počasí, nie však v období vlhkom, a už vôbec nie na prejazd ťažkými motorovými vozidlami. Na rozdiel od tejto „alternatívnej“ cesty je/bola verejná účelová komunikácia na spornej nehnuteľnosti spevnená a je zrejmé (po odkopaní základov pre výstavbu oplozenia odporcov), že ju tvorilo cestné teleso. Odvolací súd uzavrel, že obecná komunikácia je nepriechodná z dôvodu „ostrej“ križovatky pre väčšie nákladné motorové vozidlá, pričom z realizačného projektu autorizovaného stavebného inžiniera pre odbor „konštrukcie inžinierskych stavieb“ G.. U. P. vyplývalo, že prejazd po nespevnenej parcele E-KN č. XXX/X (obecnom pozemku) „nie je vhodný“ na prejazd súpravy ťahač s návesom (šírka 2,5 metra, dĺžka 16,5 metra) a z projektu je zrejmé, že križovatka (asfaltovej cesty a nespevnenej parcely E-KN č. XXX/X) nie je vhodná na prejazd súpravy ťahač s návesom z dôvodu nemožnosti odbočenia vľavo do križovatky pri vychádzaní z parcely E-KN č. XXX/X. Uvedenou listinou mal odvolací súd osvedčené tvrdenia navrhovateľov, že bezpečné odbočenie vľavo do križovatky pri vychádzaní z parcely E-KN č. XXX/X nie je možné z dôvodu, že ostrý uhol tejto križovatky na cestu vľavo zapríčiňuje nemožnosť ťahača s návesom bezpečne odbočiť, pričom v súčasnosti sú nútení navrhovatelia riešiť situáciu tak, že sa musia na viackrát otáčať v križovatke, aby mohli prejsť. Vzhľadom na skutočnosť, že samotné neodkladné opatrenie bude postačovať na poskytnutie plnohodnotnej súdnej ochrany a na zabezpečenie trvalej úpravy pomerov medzi stranami sporu, teda rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia konzumuje vec samú, neuložil navrhovateľom v zmysle § 336 ods. 1 veta druhá CSP povinnosť podať v určenej lehote žalobu vo veci samej. O trovách odvolacieho konania, ako aj konania pred súdom prvej inštancie, rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uzneseniu krajského súdu podali dovolanie povinní 1/ a 2/ (ďalej aj dovolatelia) , ktorí jeho prípustnosť odôvodnili s poukazom na § 420 písm. a) a písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Namietali, že ak odvolací súd vychádzal z predpokladu, že parcela č. XXX/X je účelovou cestou, rozhodol vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu, keď právo žalobcov užívať predmetnú parcelu má mať základ v § 6 cestného zákona, čo je však verejnoprávne oprávnenie a zásah do takéhoto práva sa má riešiť výkonom štátneho odborného dozoru. Boli názoru, že odvolací súd postupoval procesne nesprávne, keď odporcom neposkytol kvalifikované poučenie podľa § 337 CSP. Uvedli, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení otázky, či súd, ktorý nariaďuje neodkladné opatrenie a súčasne postupuje podľa § 336 ods. 1 CSP môže vedome nepoučiť podľa § 337 ods. 1, 2 CSP strany sporu, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá nejaká povinnosť, ak svoje rozhodnutie riadne odôvodní. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/22/2019 a 5Cdo/135/2017. Záverom uvedli, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnej otázke, ktorá v praxi dovolacieho súdu nebola riešená. Navrhli, aby odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil.

4. Navrhovatelia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že otázka, či predmetná parcela je alebo nie je verejná bola len predbežnou právnou otázkou, ktorá nemá vplyv na skutočnosť aká je povaha prejednávanej veci a teda že ide o civilný spor. Boli názoru, že poučenie podať žalobu by bolo bezpredmetné z dôvodu, že vo veci existuje prekážka rozhodnutej veci s poukazom na konanie vedené pod sp. zn. 21C/48/2021. Mali za to, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) nebol naplnený, keď za rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nemožno považovať jedno rozhodnutie dovolacieho súdu. Žiadali preto dovolanie zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť veci v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup. Dovolací súd opakovane konštatuje aj v súlade so závermi ústavného súdu, že dovolacie konanie má povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba, nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší.

Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

10. Dovolatelia vyvodzovali prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017 uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

10.2. V prípade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti rozhodnutia podľa § 420 CSP, dovolací súd v prvom rade skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10.3. Podľa názoru dovolacieho súdu má v danom prípade neodkladné opatrenie povahu rozhodnutia vo veci samej, keďže návrh na jeho nariadenie bol podaný samostatne a súdy o ňom rozhodli ako o samostatnom predmete konania, bez následne prebiehajúceho konania vo veci samej (či uloženia povinnosti súdom podať nadväzujúcu žalobu vo veci samej). Preto je voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

11. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. a) CSP namietali, že súdy v danom spore rozhodli o veci, ktorá nepatrí do ich právomoci.

12. V súvislosti s namietaným porušením § 420 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že právomoc súdu je jednou z procesných podmienok, za ktorých súd môže konať vo veci, musí byť jej splnenie skúmané vždy ex offio.

13. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie, pričom Civilný sporový poriadok (ako zákon účinný v čase prejednávania a rozhodovania sporu) vymedzuje právomoc súdov tak, že spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu (čl. 1 CSP) a podľa § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon (§ 4 CSP). Civilná právomoc súdov Slovenskej republiky predstavuje teda sumár právnych záležitostí súkromnoprávneho charakteru (iného charakteru, len keď to zákon výslovne pripúšťa), ktoré súdy prejednávajú a rozhodujú v rámci svojej decíznej pôsobnosti, teda ako orgány ochrany práva, dotované výlučným a výnimočným a takmer bezvýnimočným oprávnením prejednávať a rozhodovať ich (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 82).

14. Pre vyriešenie otázky, či tá - ktorá vec patrí do právomoci súdu v zmysle uvedených ustanovení, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok

(predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu (žalobe) rozhodujúce skutočnosti (§ 132 ods. 1 CSP, resp. § 79 ods. 2 CSP).

15. V danej veci sa navrhovatelia domáhali uloženia povinnosti odporcom zdržať sa akýchkoľvek úkonov na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L., katastrálne územie L., zapísanej na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, pre obec L., katastrálne územie L., ktorými by bránili navrhovateľom v prechode a v prejazde motorovými vozidlami všetkého druhu cez verejnú účelovú komunikáciu postavanú na parcele registra C-KN č. XXX/X. Vzhľadom na to podaným návrhom požiadali súd, aby nariadil neodkladné opatrenie, ktorým by túto povinnosť uložil.

16. Odvolací súd návrhu vyhovel a odporcom 1/ a 2/ uložil, aby sa zdržali akýchkoľvek úkonov na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L., katastrálne územie L., zapísanej na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, pre obec L., katastrálne územie L., ktorými by bránili navrhovateľom 1/ a 2/ v prechode a v prejazde motorovými vozidlami všetkého druhu cez verejnú účelovú komunikáciu postavanú na parcele registra C-KN č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 157 m² nachádzajúcej sa v obci L., katastrálne územie L..

17. Odvolací súd okrem iného konštatoval, že „zo žiadneho ustanovenia Cestného zákona nevyplýva, že na to, aby bola určitá cesta považovaná de iure za účelovú cestu, vyžaduje sa rozhodnutie správneho orgánu (obce) o kategorizácii cesty ako účelovej. Cesta sa stáva účelovou cestou ex lege, ak spĺňa stanovené kritériá Cestného zákona pre jej charakteristiku ako účelovej cesty“ (bod 24. rozhodnutia).

18. Dovolaciemu súdu je z jeho rozhodovacej praxe známe uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/1385/2015, v ktorom najvyšší súd vyslovil záver, že „Výstavbu, užívanie a ochranu pozemných komunikácií, práva a povinnosti vlastníkov a správcov pozemných komunikácií a ich užívateľov, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov štátneho odborného dozoru vo veciach pozemných komunikácií upravuje zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon; § 1 ods. 1 zákona). Podľa § 3 ods. 2 zákona vo veciach miestnych a účelových komunikácií vykonávajú miestnu štátnu správu obce; v rámci nej na týchto komunikáciách určujú použitie dopravných značiek, dopravných zariadení a povoľujú vyhradené parkoviská. Ďalšie povinnosti obciam vyplývajú z vlastníctva miestnych komunikácií (§ 3d ods. 3 zákona); napr. udržiavanie miestnych komunikácií v stave zodpovedajúcom určenému účelu, vedenie technickej evidencie, zabezpečovanie informačného systému zimnej spravodajskej služby a zabezpečovanie stavebnotechnického vybavenia (§ 3d ods. 6, 8 a 10 zákona). Na konanie podľa cestného zákona sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní (§ 23 zákona). Z citovaných ustanovení cestného zákona vyplýva, že otázky užívania miestnych komunikácií nie sú inštitútom súkromného práva, ale verejnoprávnym oprávnením. Práve „prvok verejnoprávnosti“ vo vzájomných vzťahoch účastníkov konania, spočívajúci v spôsobe užívania miestnej komunikácie žalovaným, bráni usporiadaniu týchto vzťahov spôsobom uvedeným v § 417 ods. 2 Občianskeho zákonníka a neumožňuje vec prejednať a rozhodnúť v občianskom súdnom konaní“. Citované uznesenie prešlo aj testom ústavnosti, keď Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. III. ÚS 689/2017 z 21. novembra 2017 konštatoval, že „Úprava užívania verejnej komunikácie je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom, preto o využívaní a úprave práv a povinností vo vzťahu k verejnej komunikácii je oprávnený a povinný rozhodnúť príslušný správny orgán, a nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby“.

19. Dovolací súd má za to, že dovolateľom označené dovolacie dôvody a konkrétne dovolacie námietky svedčia o snahe dovolateľa vyvolať procesne neprípustný dovolací prieskum, keď sa dovolateľ snaží nastoliť otázku, že právo navrhovateľov užívať predmetnú parcelu je verejnoprávne oprávnenie a zásah do takéhoto práva sa má riešiť prostriedkami verejného práva. V prejednávanom spore však odvolací súd neriešil otázku spôsobu užívania parcely, ale rozhodoval o návrhu na nariadenie neodkladného

opatrenia, ktorým podľa § 325 ods. 1 písm. d) CSP povinným z neodkladného opatrenia uložil povinnosť niečoho sa zdržať. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že podľa § 194 ods. 1 CSP otázku, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193, môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť. Z hľadiska rozhodnutia vo veci samej ide o tzv. prejudiciálne otázky, ktorými sú také právne otázky, ktoré samy nie sú predmetom konania, ale od ktorých vyriešenia závisí rozhodnutie súdu vo veci samej. Zákon stanovuje, že prejudiciálne otázky môže súd v civilnom konaní posúdiť sám, bez ohľadu na to, či vec patrí alebo nepatrí do jeho právomoci. Súd teda môže takto posudzovať aj také otázky, ktoré patria do právomoci iného orgánu verejnej moci. Je teda nepochybné, že pokiaľ odvolací súd ako predbežnú otázku riešil otázku charakteru cesty, riešil otázku patriacu do jeho právomoci. Dovolací súd napokon uvádza, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí sám dospel k záveru, že „všeobecné užívanie pozemných komunikácií je verejnoprávne oprávnenie a neopiera sa o občianskoprávne predpisy“. Záverom dovolací súd zdôrazňuje, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní neriešil otázku spôsobu užívania verejnej komunikácie (riešenie ktorej by spadalo do kompetencie príslušného správneho orgánu), ale ako predbežnú otázku riešil charakter pozemnej komunikácie, ku ktorej mal nariadiť neodkladné opatrenie. Pokiaľ teda odvolací súd rozhodoval o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým mala byť uložená povinnosť zdržať sa konkrétneho konania, išlo o návrh vyplývajúci z typicky občianskoprávneho vzťahu, o ktorom je príslušný rozhodnúť výlučne súd.

20. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietali, že odvolací súd rozhodol o veci, ktorá nepatrí do jeho právomoci podľa § 420 písm. a) CSP.

21. Dovolatelia prípustnosť dovolania vyvodzovali i z ustanovenia § 420 písm. f) CSP s tým, že odvolací súd im neposkytol kvalifikované poučenie podľa § 337 CSP.

22. Podľa § 337 ods. 1 CSP ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania a ak navrhovateľovi povinnosť podľa § 336 ods. 1 neuloží, poučí strany, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť, že môžu podať žalobu vo veci samej a o právnych následkoch s tým spojených. Lehotu na podanie žaloby súd neurčuje.

23. Je nepochybné, že v záujme rovnosti sporových strán a zabezpečenia adekvátnej ochrany práv a oprávnených záujmov osôb, proti ktorým takéto neodkladné opatrenie smeruje, je súd v zmysle § 337 ods. 1 CSP povinný im poskytnúť kvalifikované poučenie. Pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania, ktorým súd navrhovateľovi neuloží žalobnú povinnosť, by mal súd súčasne osobitným výrokom poučiť protistranu o tom, že môže podať proti navrhovateľovi samostatne žalobu vo veci samej, keď následkom úspešnej žaloby by mohlo byť zrušenie neodkladného opatrenia podľa § 337 ods. 3 CSP, o čom by protistrana rovnako mala byť poučená v uznesení o nariadení neodkladného opatrenia.

24. S dovolacou námietkou dovolateľov v tejto časti by bolo možné súhlasiť, keď bolo povinnosťou odvolacieho súdu dovolateľov poučiť v zmysle § 337 ods. 1 CSP. Je však potrebné zdôrazniť, že odvolací súd si bol svojej poučovacej povinnosti vedomý a vo svojom uznesení podrobne vysvetlil, z akého dôvodu dovolateľov podľa § 337 ods. 1 CSP nepoučil. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je nesporné, že odvolací súd považoval túto poučovaciu povinnosť za nadbytočnú, keď uviedol, že „nepoučil odporcov o práve podať žalobu vo veci určenia existencie alebo neexistencie práva navrhovateľov prechádzať po spornom pozemku (§ 337 CSP), a to so zreteľom na tú osobitnú okolnosť daného prípadu, že o tejto otázke už prebehlo súdne konanie pod sp. zn. 21C/48/2021, ktorého účastníkmi boli obe sporové strany. Žaloba v predmetnej veci bola zamietnutá, nakoľko súd dospel k záveru, že niet dôvodu pre zriadenie vecného bremena podľa § 151o ods. 3 OZ spočívajúceho v práve cesty cez prilahlý pozemok vo vlastníctve odporcov, nakoľko toto právo prináleží navrhovateľom titulom ust. § 6 ods. 1 Cestného zákona ako právo všeobecného užívania. Nakoľko boli odporcovia účastníkmi tohto konania, mohli plne uplatniť svoj vplyv na jeho výsledok vrátane práva namietat proti zisteniam súdu o existencii práva (prináležiaceho aj navrhovateľom) „všeobecného užívania“ verejnej účelovej komunikácie na pozemku vlastnícky patriacom odporcom. Hoci túto otázku posudzoval súd v konaní sp. zn. 21C/48/2021 „len“ ako otázku predbežnú, ktorá sa výslovne neuvádza vo výroku

rozhodnutia súdu, podstatné je, že bola nevyhnutnou podmienkou - predpokladom pre rozhodnutie súdu vo veci sp. zn. 21C/48/2021, teda odrazila sa podstatne v spôsobe rozhodnutia súdu“.

25. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nie každé procesné pochybenie súdu znamená, že bolo porušené právo na spravodlivý proces; ak súd síce nepostupoval správne, ale v dôsledku tohto nesprávneho postupu nedošlo k takej intenzite zásahu, že ho nemožno hodnotiť ako porušenie práva na spravodlivý proces, nie je namieste, aby došlo k naplneniu predpokladov pre tento dôvod zmätočnosti. O naplnení dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP pôjde vtedy, ak postup súdu, ktorý znemožní realizáciu práv strany sporu, dosiahne takú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé; v danej veci však o takýto prípad nešlo.

26. Ak dôvodnosť prípustnosti svojho dovolania vyvodzovali dovolatelia aj s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP, dovolací súd uvádza, že neprípustnosť dovolania je uvedená priamo v § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP a preto sa s obsahom ich námietok uvedených v dovolaní dovolací súd nezaoberal.

27. Najvyšší súd na základe uvedeného, dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné podľa § 420 písm. a) a f) CSP a § 421 ods. 2 CSP (§ 447 písm. c) CSP) odmietol.

28. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.